

Скрипунові IV видання Червоної книги України

Андрій М. Замолока

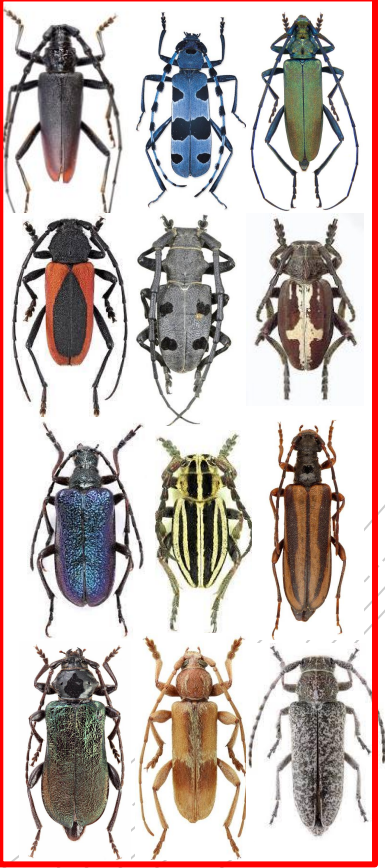
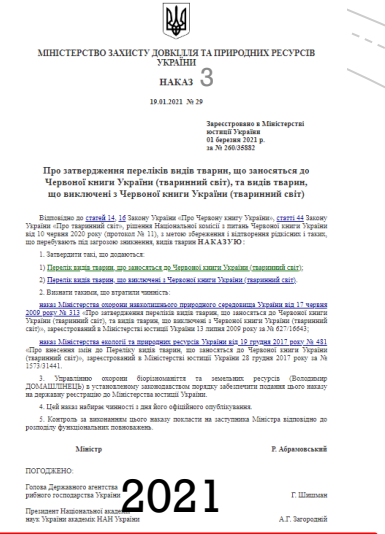
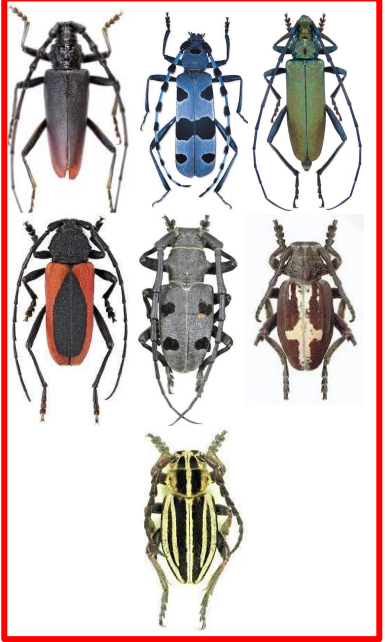
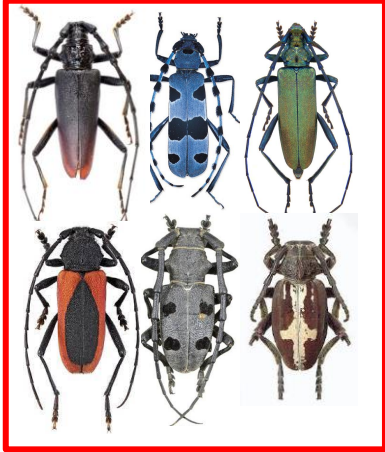
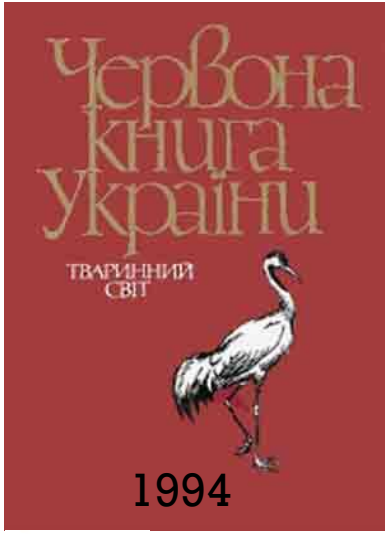
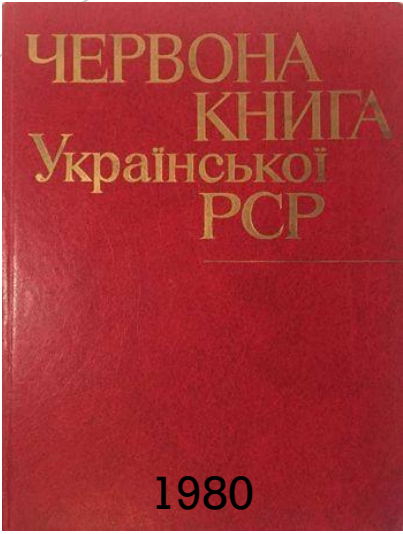
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Червона книга України

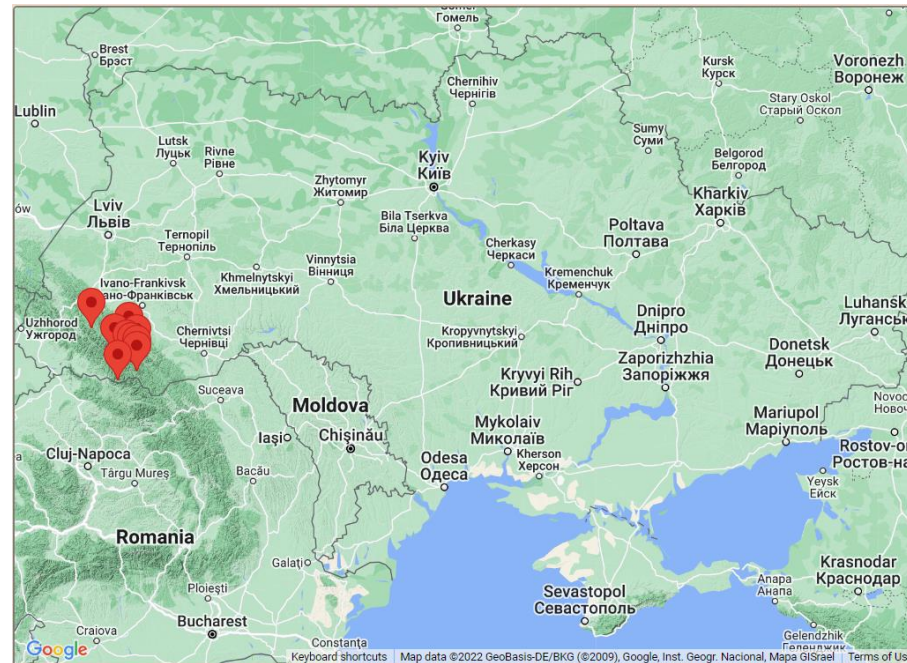
„**ЧЕРВОНА КНИГА УКРАЇНИ** є офіційним державним документом, який містить перелік рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу у межах території України, її континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони, а також узагальнені відомості про сучасний стан цих видів тваринного і рослинного світу та заходи щодо їх збереження і відтворення.

ст. 2 Закону України
Про Червону книгу України

Скрипуни у Червоній книзі України

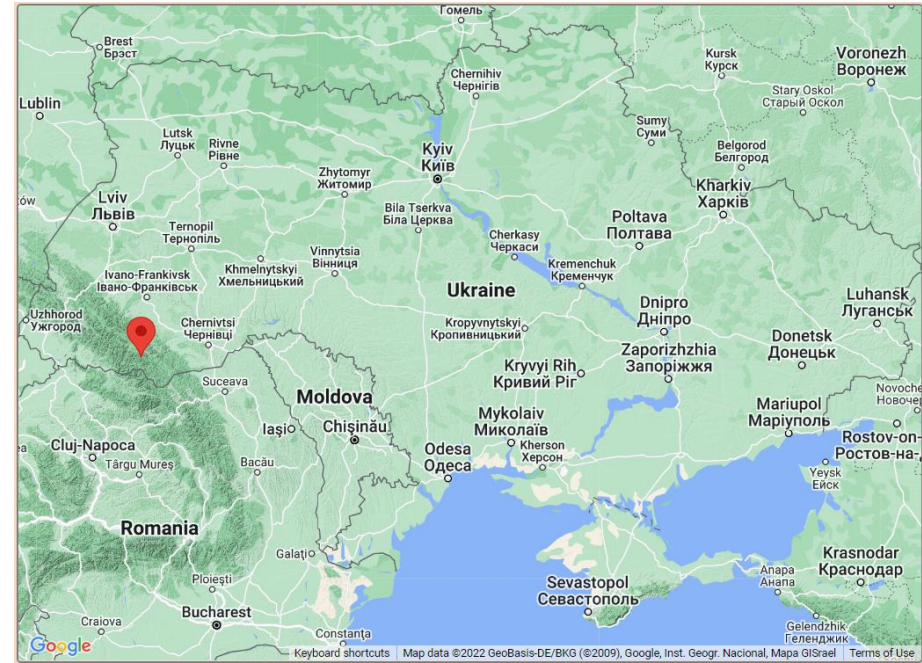
Вусачик чудовий
*Pseudogaurotina
excellens*

ЧКУ – Вразливий. МСОП – EN. Під охороною Оселищної Директиви ЄС 92/43/ЕЕС (ОДЕС). Карпатський ендемічний вид з диз'юнктивним ареалом. Площа глобального ареалу оцінюється у 260 км², з яких на ЄС припадає 208 км², решта 52 км² – Україна. В Україні трапляється у Горганах, Чорногорі, Свидівці та Мармароші. Популяції розріджені і малочисельні. Вразливий до надмірної експлуатації лісів, рекреаційною та курортного навантаження, кліматичних змін.

[Вусачик чотирикрапковий]

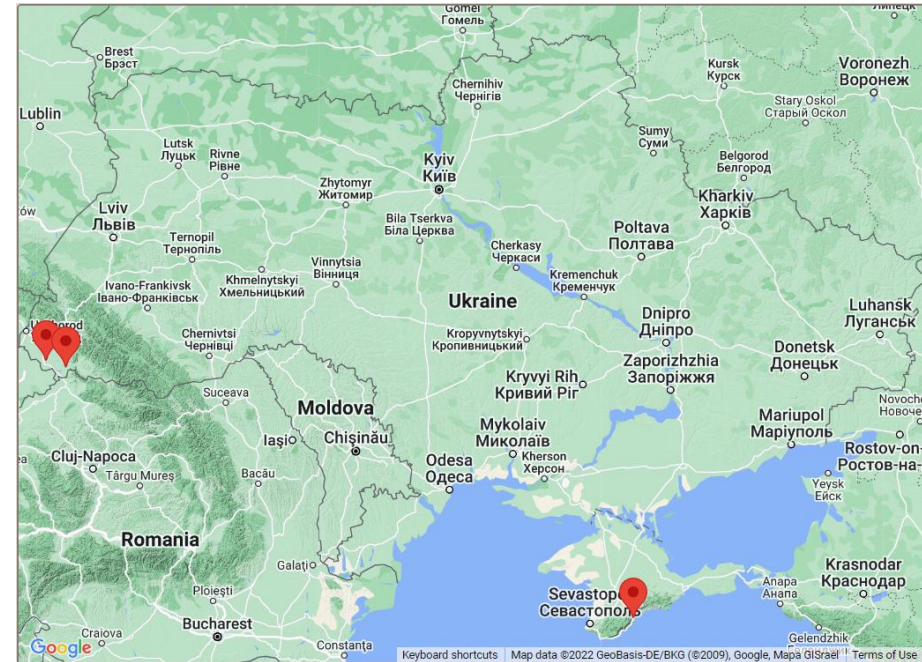
Сарниця
чотирисмуга
Cornumutila
quadrivittata

ЧКУ – Рідкісний. МСОП – EN. Палеарктичний вид, поширений від Альп до Східного Сибіру. В Україні відомий лише з Карпат за єдиною понад столітньою знахідкою із полонини Гаджина на Чорногорі. Стан популяції невідомий. Загрози – невідомі.

[Вусач-волосяник блідий]

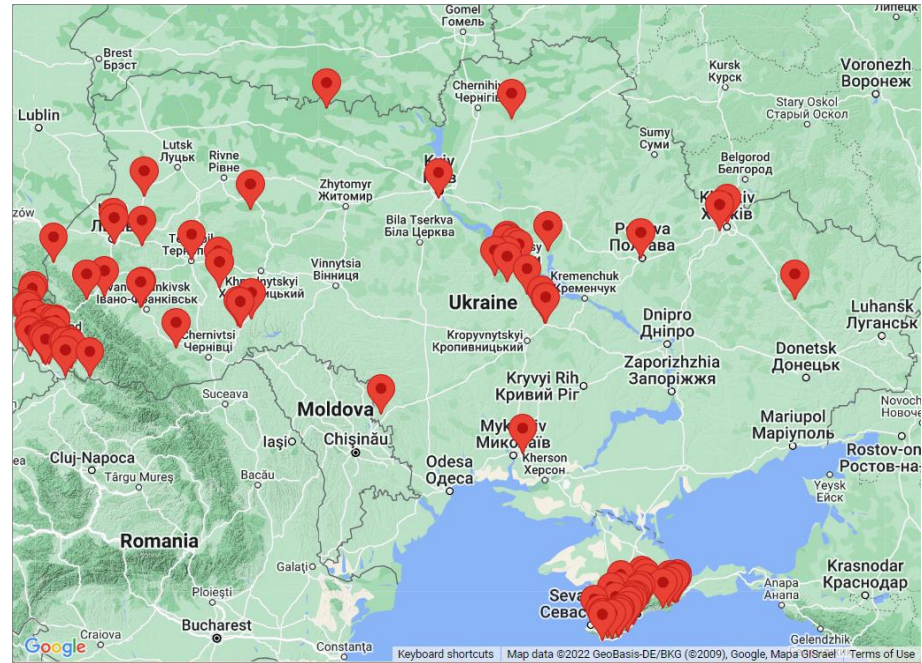
Волосяник
світлий
Trichoferus
pallidus

ЧКУ – Вразливий. МСОП – **LC**. Ареал охоплює Середземномор'я, досягаючи Центральної Європи. В Україні відомий з Криму та Закарпаття. Закарпатська популяція малочисельна і локалізована у термоксерофільних лісах за участі середземноморських видів дубів: *Quercus dalechampii* і *Q. pubescens*. Вразливий до надмірної експлуатації лісів (санітарні рубки) та інбридингу. Охороняється у Польщі, Словаччині, Угорщині та Німеччині.

[Вусач дубовий великий]

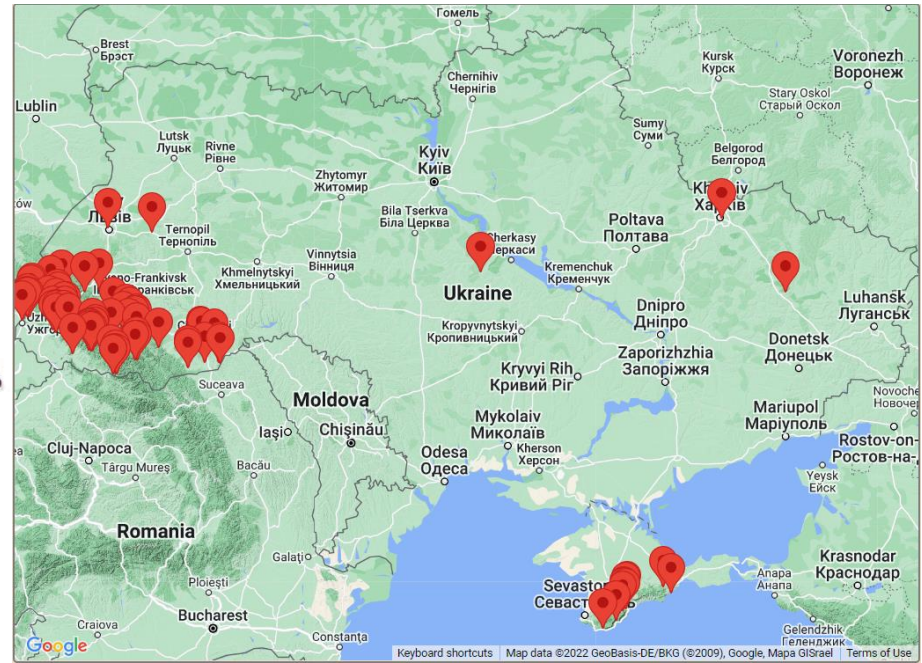
Козак
велетенський
Cerambyx cerdo

ЧКУ – Вразливий. МСОП – NT (без Середземномор'я). БК – дод. II. ОДЕС – додатки II та IV. Відповідно до оцінки МСОП, у глобальному масштабі чисельність – критично скорочується. Ареал охоплює усю Європу, Північну Африку, Каказ, Північний Іран, Малу Азію. В Україні розповсюджений у лісовій та лісо-степовій зонах, Кримських Горах та, у Карпатах – лише Вулканічний масив. Популяції розріджені і малочисельні, локалізовані у термофільних і байракових дібровах. Вразливий до надмірної експлуатації лісів, скорочення площ старовікових і пралісових дібров, нелегальні колекціонування і торгівля імаго.

[Вусач альпійський]

Козулька альпійська
Rosalia alpina

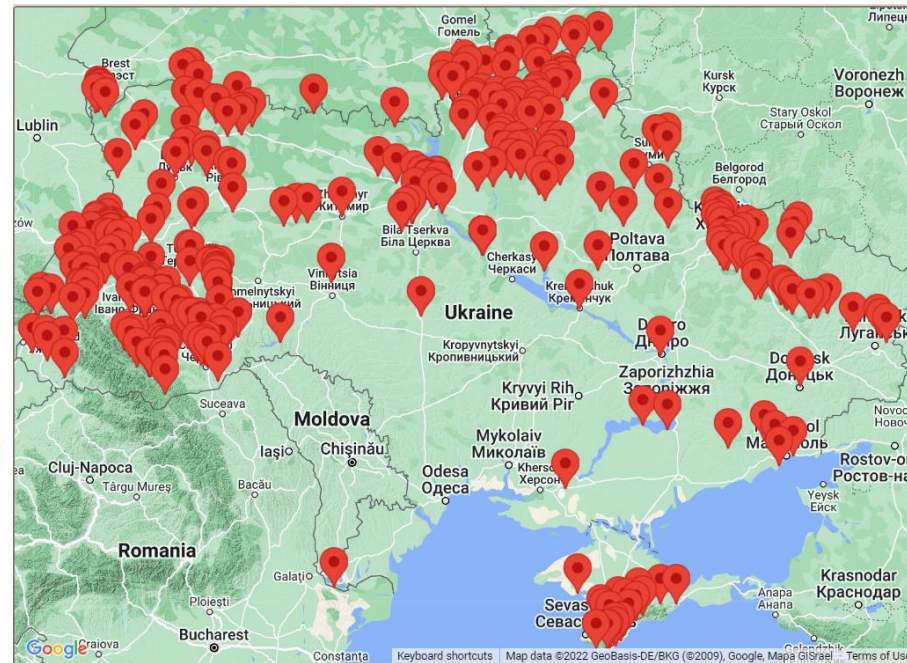

ЧКУ – Вразливий. МСОП – VU. БК – дод. II. ОДЄС – дод. II, IV. Ареал охоплює усю Європу (окрім півночі та сходу), Північну Африку (Атлаські Гори), Каказ, Малу Азію. За оцінкою МСОП, глобальний стан популяцій – стабільний. В Україні розповсюджений у Карпатах та Гірському Криму, відомі поодинокі знахідки з лісової та лісостепової зон. Гірські популяції у букових пралісах характеризуються високими чисельностями, в окремі роки вид може бути локально масовим. Вразливий до надмірної експлуатації лісів, скорочення площ старовікових і пралісових бучин; нелегальні колекціонування і торгівля імаго.

[Вусач мускусний]

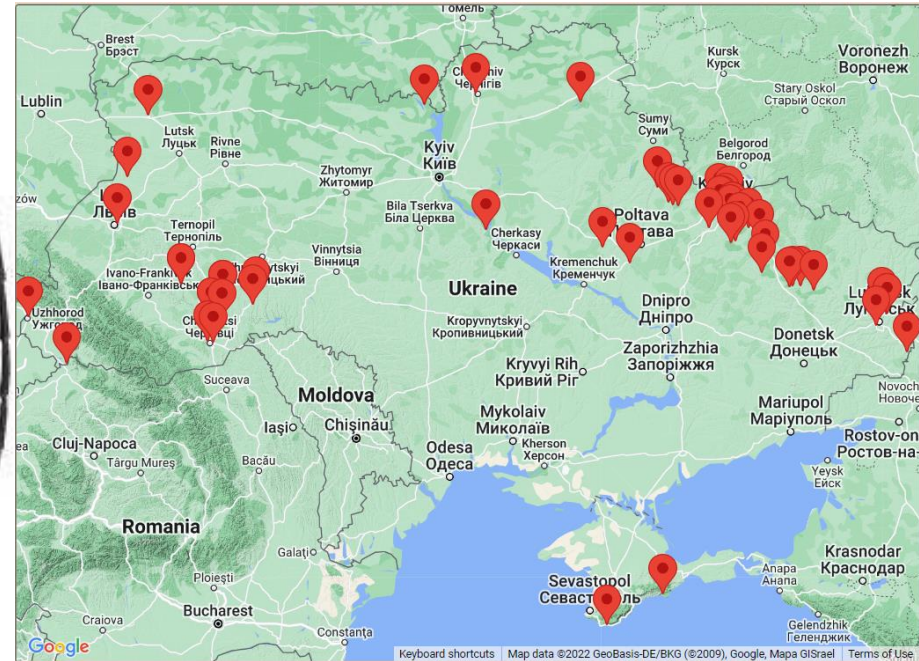
Пижмиця пахуча
Aromia moschata

ЧКУ – Рідкісний. Ареал простягається від Атлантичного до Тихого океану. В Україні широко розповсюджений у заплавних вербинах. Популяції великі, чисельні, мають тренд до зростання, спостерігається синантропізація і толерування антропогенного тиску. Загроз для існування виду немає. Вид слід виключити із наступного – V видання ЧКУ.

[Вусач-червонокрил Келера]

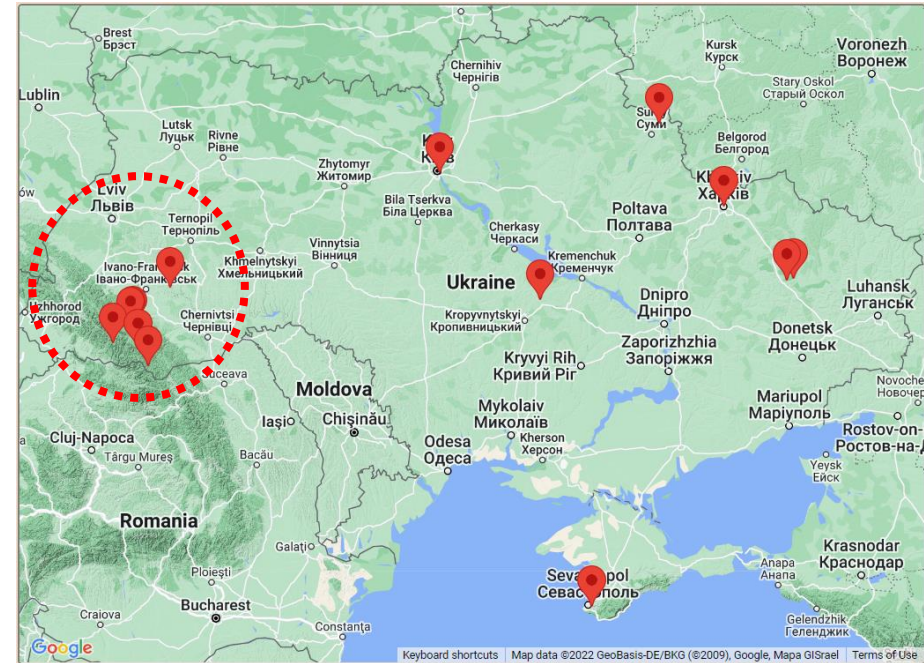
Червонокрил
Келерів
*Purpuricenus
kaehleri*

ЧКУ – Вразливий. Ареал охоплює Середземномор'я, Центральну Європу, Кавказ, Малу Азію та Північний Іран. В Україні поширений у степовій та лісостеповій зонах, Кримських Горах, Закарпатській низовині. Популяції спорадичні, їх щільність і чисельність дуже варіюють – від розріджених на заході та півночі України, до локально середньо- і високочисельних на півдні. Вразливий до надмірної експлуатації лісів скороченням площ старовікових лісів; нелегальних колекціонування і торгівлі імаго.

[Вусач-булавоніг кленовий]

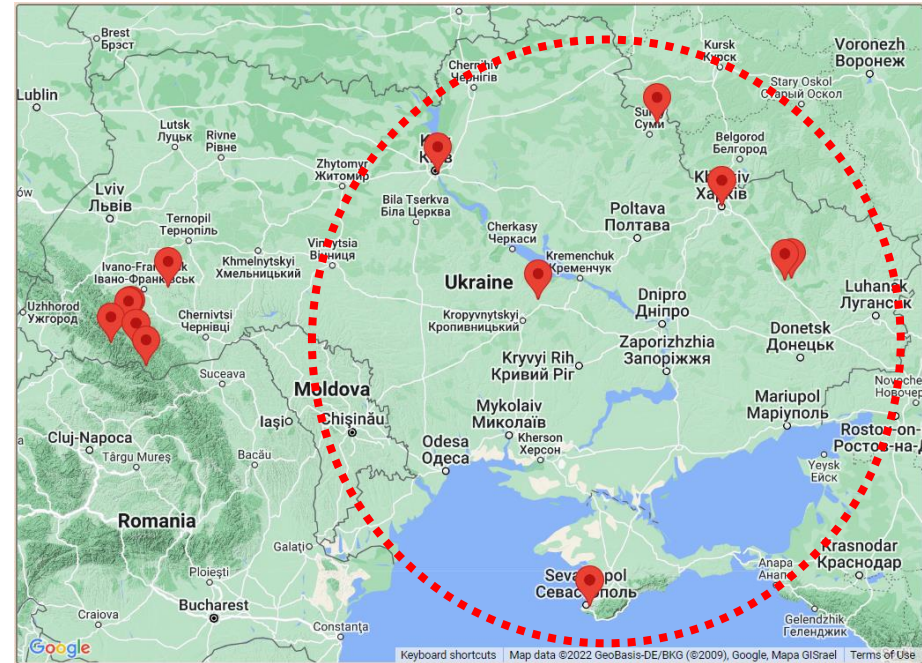
Булавоніг
угорський
кленовий
Ropalopus
ungaricus
ungaricus

ЧКУ – Рідкісний. МСОП – EN. Ареал охоплює Центральну Європу – від Альп і Карпат до Балкан і Чорного моря. Площа глобального ареалу оцінюється у 500 км². В Україні поширений у Карпатах, пониззі Дністра та на Поліссі. У Карпатах відомий з Горганів, Черногори, Свидівця, Чивчинів, Мармарошу. Популяції розріджені, трапляються поодинокі особини. Вразливий до надмірної експлуатації лісів, скорочення площ старовікових лісів.

[Вусач-булавоніг дубовий]

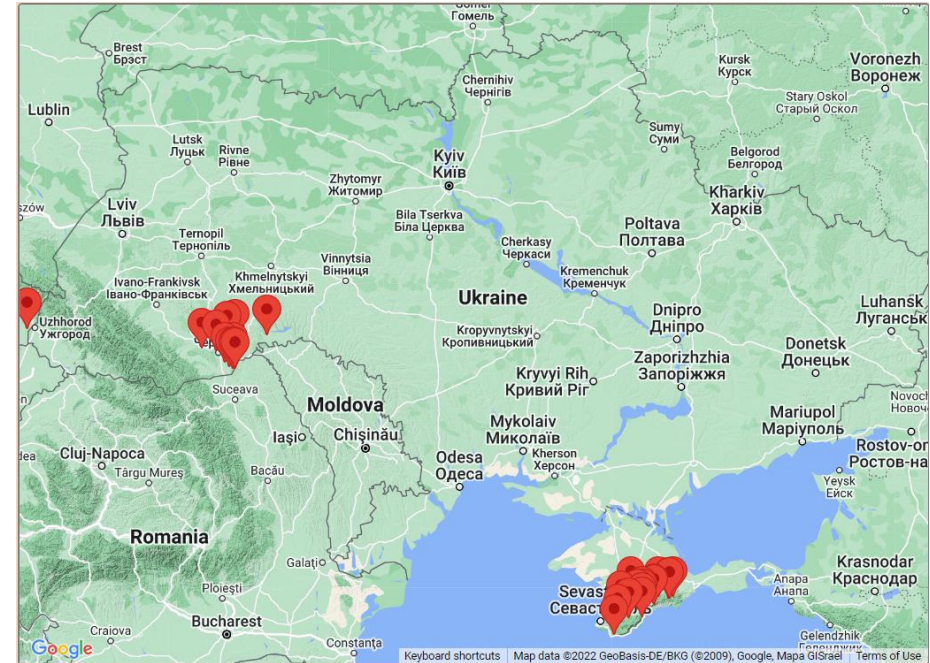
Булавоніг
угорський
дубовий
Ropalopus
ungaricus
insubricus

ЧКУ – Вразливий. Ареал охоплює Середземномор'я, Центральну Європу, Кавказ, Малу Азію та Північний Іран. В Україні поширений у степовій та лісостеповій зонах, Кримських Горах, Закарпатській низовині. Популяції спорадичні, їх щільність і чисельність дуже варіюють – від розріджених на заході та півночі України, до локально середньо- і високочисельних на півдні. Вразливий до надмірної експлуатації лісів скороченням площ старовікових лісів; нелегальних колекціонування і торгівлі імаго.

[Морімум темний]

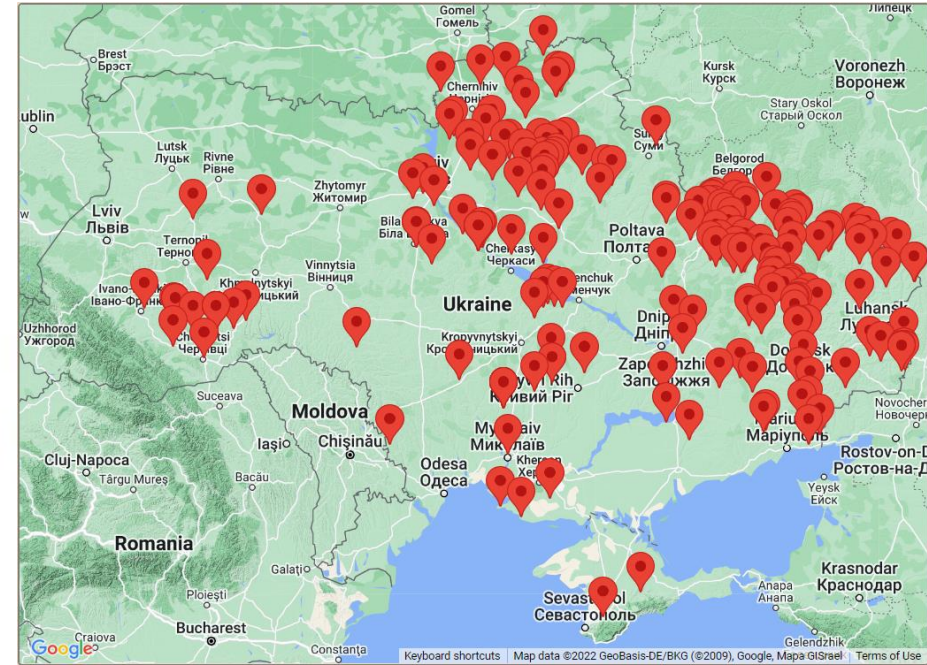
Скрипунь
піший
Morimus asper

ЧКУ – Вразливий. МСОП – VU. БК – дод. II. ОДЄС – дод. II, IV. Ареал охоплює Північне Середземномор'я, Понтійський басейн та Закавказзя – від Іберійського півострову до Кавказу, Малої Азії та Північного Ірану, на півночі сягаючи передгір'їв Альпів та Карпат. в Україні ареал розбитий на три ізольовані одна від іншої частини: закарпатську, буковинсько-бесарабську та кримську. Популяції розріджені, трапляються поодинокі особини. Вразливий до надмірної експлуатації лісів, скорочення площ старовікових та пралісових термофільних дібров і бучин, фрагментації середовища, нелегальних колекціонувань і торгівлі імаго.

[Вусач-коренеїд хрестоносець]

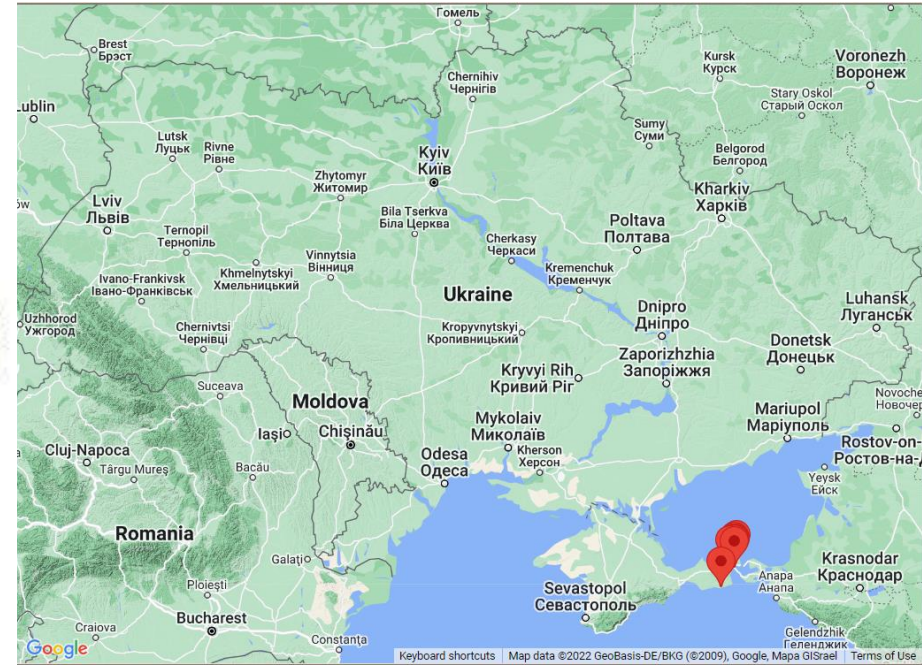
Музичка
хрещатий
Dorcadion
equestre

ЧКУ – Рідкісний. Балкансько-понтійський вид, ареал простягається від Динарських Гір до Волги, та на чорноморське узбережжя Малої Азії. В Україні ареал охоплює степову і лісостепову зони, Гірський Крим. Популяції чисельні у степовій зоні, локально масовий вид часто толерує антропогенне навантаження і часом трапляється у сільськогосподарських ландшафтах. Загроз існуванню – немає. Вид слід виключити із наступного – V видання ЧКУ.

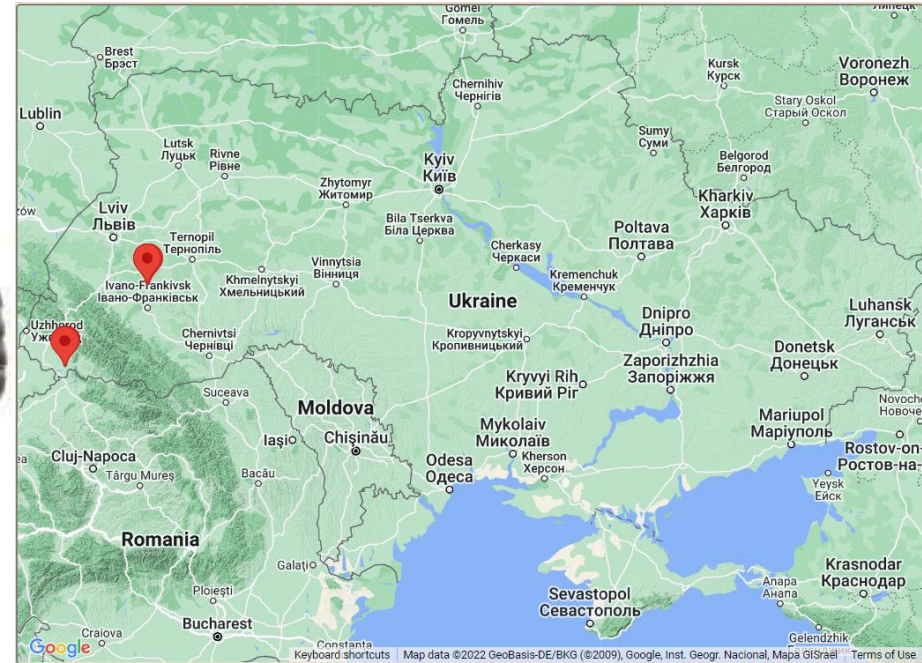
[Вусач-коренеїд Мокржецького]

Музичка
підкавказький
Мокжецького
Dorcadion
ciscaucasium
mokrzeckii

ЧКУ – Рідкісний. Ендемічний підвид Керченського півострову. Розповсюджений по чорноморському узбережжю від Керченської протоки до затоки Кафи. Популяції невеликі, ізольовані агроландшафтами, проте чисельні. Вразливий до скорочення степів.

Стеблівниця
тигрова
Phytoecia tigrina

ЧКУ – Рідкісний. БК – Т-PVS/PA (2011). Ареал охоплює рівнинні басейни Дунаю і Дністра. В Україні відомий із Опілля, Покуття та Закарпатської низовини. Популяції малочисельні, ізольовані агроландшафтами. Вразливий до експлуатації, заліснення та розорювання степових лук і псевдостепів.

Висновки

- Стан популяцій більшості видів Скрипунових, внесених до IV видання ЧКУ, характеризується незначною чисельністю, а самі популяції розпорошені та ізольовані одна від іншої.
- Два види Скрипунових: Пижмиця пахуча та Музичка хрещатий, характеризуються високою чисельністю та щільністю популяцій. Ці види слід вилучити із наступного видання ЧКУ.
- Майбутня ревізія (для V видання у 2031 році) переліку Скрипунових ЧКУ повинна здійснюватися на підґрунті їх індикаторної здатності для корінних і реліктових екосистем і зокрема пралісів та старовікових лісів.

Дякую за увагу!